

Sustitsminister, hvem det nu kan være, vil tage imod dette Lovforslag, saa at det kan blive til Lov. Men hvis dette Haab skulde skuffes, og den høitærede Minister skulde sige, at han vil ikke have Noget med det at gjøre, ja saa bliver det heller ikke til Lov. Men vi gaa ud fra, at det bliver til Lov, og saa er denne Bestemmelse altsaa ogsaa fyldestgjort. Vi komme da til den tredie Bestemmelse, at der skal udredes fuldstændig Erstatning. Ogsaa denne, tror jeg, er fyldestgjort ved Lovforslaget, naar det bestemmes, at de vedkommende Stiftelser have Lov til at afhænde deres Fordegods i Løbet af 10 Aar. De kunne benytte sig af alle mulige Konjunkturer og faae det mest Mulige ud deraf. Det kan jo blive meget mere end en fuldstændig Erstatning, hvis Forholdene skulde føre det med sig. Der er ingen Tvivl om, at de ville kunne faae meget mere end fuldstændig Erstatning, naar de ville afhænde det, thi dets Besiddelse inbringere saa lidt, at de ved at sælge det ville faae langt større Udbytte deraf, det er der ingen Tvivl om. Skulde inidlertid den ærede Taler mene, at man bedre paa en anden Maade kunde komme til et Resultat, at der f. Ex. skulde afholdes Taxationer eller Burderinger eller paa en anden Maade . . . ja det ærede Medlem ryster paa Hovedet, og det glæder mig, at han ikke vil gaa denne Vej. Der er virkelig intet sikkrere Middel til at give en Mand Afgang til fuld Erstatning, end at give ham Lov til at sælge i ikke altsor kort Tid, og vi ville jo skrive 1892 og være dybt inde i Aaret 1892, eller endog maasse i 1893, thi det er jo ikke sikkert, at Loven kommer ud før i Begyndelsen af 1883 — det kan jo gjerne være, og saa ville vi altsaa skrive 1893 — inden Vangspilgten endelig skal fuldbyrdes. Og skulde saa den Vedkommende kunne klage over, at han ikke faar fuld Erstatning, naar han faar Lov til at sælge til den gjældende Pris og altsaa faar ind derfor, hvad han kan? Jeg har saaledes paa vist, at den ærede Taler har en fuldstændig falsk Opfattelse af § 2. Lovforslaget er i den allerbedste Overensstemmelse med Grundlovens § 82. Og skulde dette Lovforslag ikke stemme med andre Bestemmelser i Grundloven? Hvorfor har da Grundloven givet den Bestemmelse, at der ikke maa oprettes Lehn, Stamhuse og Fideikommissgodsfer? Hvorfor? Hvad er Grunden? Det er, fordi Grundloven har anerkjendt det Samme, som jeg har gjort gjældende, at den fri Eiendom i fri Mands Haand har overordentlig stor Betydning. Det er det, Grundloven har anerkjendt. Det er saaledes i fuldstændig Samklang med Grundlovens Aand, naar

man derfor udvider denne Bestemmelse her, naar man søger at bringe alt det, der nu paa en for Samfundet ufrugtbar Maade er i den private Mands Haand ud i den fri Mands Haand. Der er spurgt, hvorvidt det herved er forbudt en jaadan Besidder at købe Fordeielendomme. Jeg antager det for givet ifølge Lovforslaget, at det er forbudt. Det er tillige sagt, at der var aabnet Ministeriet en rig Leilighed ved § 2 til at undrage, hvad det vilde, fra Lovens almindelige Omraade. Ja, det ser jeg; naar en saa kundskabsrig og dybsindig Mand som den ærede Taler har opfattet Bestemmelsen paa den Maade, saa er der virkelig ogsaa Frygt for, at den samme Opfattelse kan gaa høiere op tilveirs, ja lige til Høiesteret, saa det kan gjerne være, at der er Anledning til at overveie Udtrykket. Naar der staar: „Endelig Bestemmelse i disse Tilfælde træffes ved Lov“, er Meningen den, at Indenrigsministeren foreløbig kan træffe, hvilken Bestemmelse han nu anser for rigtig, men at disse Bestemmelser træde ud af Kraft, miste deres Gyldighed, hvis de ikke faae Rigsdagens Sanktion; dersom de ikke stadfæstes ved Lov, tabe de deres Gyldighed, de træde ud af Kraft. Det er inidlertid muligt, at man trænger til et omhyggeligere Udtryk, jeg tvøvede, at det var tilstrækkelig klart, som det staaar her. Den ærede Taler har ogsaa reist det Spørgsmaal, hvorvidt det er forbudt ved Testamente at overlade en Stiftelse en Fordeielendomme. Nu antager jeg dog, at den, der vil testamentere en jaadan Fordeielendomme bort, gjerne vil raadspørge en retsdyndig Mand, vi savne jo ikke her i Landet Prokuratorer, der er endogsaa Rigdom af dem, og jeg antager derfor, at han vilde raadspørge en jaadan. Hvad vilde saa denne Prokurator sige til ham? Ja, hvad vilde den ærede Taler vel sige, hvis han kom til ham? Han vilde da bestemt sige, bestemt, at Fordeielendommen skal sælges, og Provenuet tilfalde Stiftelsen, jeg er overbevist om, at han vilde give ham det Raad. Det er altsaa den Afgang, der er aaben, at han kan træffe den testamentariske Bestemmelse, at Alt, hvad der ved Salget af den eller den Eiendom kan komme ind, skal tilfalde Stiftelsen. — Det ærede Medlems Foredrag gjorde det Indtryk paa mig, som om han undertiden betragtede dette Lovforslag som dybt gjennemgribende og omstyrrende, men undertiden ogsaa, som om det slet ikke havde nogen stor Betydning, men jeg har maasse ikke opfattet den høitagtede Taler rigtigt. Jeg tillægger nu ikke denne Lov en saa gjennemgribende stor Betydning, men det gaar i den rigtige Retning: fri Eiendom i fri Mands Haand. I den Retning gaar det,